

Rezümé

Kulcsszavak: autonómia, posztszovjet térség, *de facto* állam, demográfia, etnikai konfliktusok

A kutatás a Kaukázus együttesen különleges igazgatású területeknek nevezett autonóm területeinek és *de facto* államainak népesedését vizsgálja a vonatkozó szakirodalom és a térséget érintő népszámlálások (1897–2021) adatai alapján. Ezek Azerbajdzsán területén Hegyi-Karabah, Grúzia területén Abházia, Adzsária és Dél-Oszétia, illetve az Orosz Föderáció területén Adigeföld, Csecsenföld, Dagesztán, Észak-Oszétia, Ingusföld, Kabard- és Balkárföld, Karacsáj- és Cserkeszföld. Az összegyűjtött adatokból adatbázis készült, amelynek alapján diagramok mutatják be az elmúlt bő évszázad népesedési folyamatainak alakulását, azaz az etnikai arányok, illetve a titulatív népcsoportok koncentrációjának változását a vizsgált területeken. Az így készült diagramok segítségével összevethetők a vizsgált területek népesedési tendenciái, amelyeknek történelmi vagy éppen vallási gyökereire is rámutat a dolgozat, amely az egész térség által bejárt történelmi út egyes megállói közé illeszti be az egyes területek etnikai helyzetének az adatokkal dokumentálható változásait. Az etnikai földrajzi változások folyamatának bemutatása mellett fény derül a vizsgált területekre általánosan jellemző tendenciákra is. Ilyen a népességnövekedés (kivételem *de facto* államok, Adzsária, Észak-Oszétia), a titulatív népcsoportok területeiken belül koncentrációja (kivételem cserkeszek) vagy az anyaország titulatív népességének aránycsökkenése a posztszovjet időszakban (kivételem adigeföldi oroszok). A kutatási eredmények segítenek a napjaink geopolitikájában meghatározó térséget feszítő etnikai-vallási ellentétek és azok népesedési okainak mélyebb megértésében és a különböző népcsoportok közt húzódó törésvonalak komplex rendszerének értelmezésében. A gyűjtött adatok pedig akár a Kaukázussal foglalkozó további kutatások alapjául is szolgálhatnak a jövőben.